

VERKOOP OPSLAGEN IVOOR KAN MILJOENEN OPLEVEREN, MAAR OOK STROPERIJ

Afrika pleit voor ivoorhandel

■ NATUURBELEID

Door Maartje Kouwen

Afrikaanse landen hebben tonnen ivoor in kluizen opgeslagen, omdat handel erin verboden is. Zambia en Tanzania willen eenmalig hun voorraad verkopen. Maar de vrees voor aangewakkerde stroperij is groot.

Zambia en Tanzania pleiten op de huidige Cites-conferentie voor toestemming om eenmalig hun ivoorvoorraden te verkopen. De landen hebben 22 en 90 ton ivoor opgeslagen met een waarde van respectievelijk 3,5 en 14 miljoen dollar. Dat schrijft een internationale onderzoeksgroep op 11 maart in *Science*.

Beide landen stellen dat de ruimte voor de opslag een probleem vormt, evenals de bewaking ervan. Ze zeggen de opbrengsten nuttig te willen investeren, bijvoorbeeld in gezondheidszorg of onderwijs, of in te willen zetten voor bescherming van de olifant.

In 1989 verbood het Cites de handel in ivoor. Deze zou mogelijk stroperij in de hand werken. Landen slaan ivoor van onder meer natuurlijk gestorven olifanten daardoor massaal op in kluizen: de zogeheten *ivory rooms*. Ivoor is, net als goud, eigendom van een ministerie van Financiën; verbranden ervan zou kapitaalvernietiging zijn. Bovendien kan het mogelijk in de toekomst nog ver-

kocht worden.

In 2007 kregen vier landen in zuidelijk Afrika toestemming eenmalig hun voorraden van in totaal 110 ton ivoor te verkopen aan China en Japan. Of die verkoop leidde tot een toename in stroperij is moeilijk vast te stellen, schrijven de auteurs van het *Science*-artikel.

Maar zeker is wel dat stroperij toeneemt, stelt laatste auteur Katarzyna Nowak: 'In Tanzania zijn dertigduizend olifanten daar slachtoffer van geworden. Zambia en Tanzania zijn de grootste leveranciers van illegaal ivoor, blijkt uit dna-onderzoek aan in beslaggenomen ivoor. Van Tanzania's ivoorvoorraad heeft 42 procent bovendien geen brondocumentatie en komt dus mogelijk ook van stroperij.'

De onderzoekers zijn bang dat de verkoop van de voorraad leidt tot een grotere vraag naar ivoor en daardoor een betere markt voor stropers. 'Het geld dat eenmalig wordt verdiend, is vervolgens hard nodig om stroperij en illegale handel aan te pakken', stelt Nowak. 'De winst van de verkoop is bovendien relatief klein. Als Tanzania 14 miljoen dollar verdient, is dat steeds nog maar 1 procent van de inkomsten die het land uit toerisme haalt. En juist die inkomsten lopen door illegale handel gevaar.' Volgens hoogleraar resource ecology Herbert Prins is dat een kamergeleerde-argument. 'Er is geen relatie tussen het aantal olifanten en de hoeveelheid geld die toerisme oplevert. In het Krugerpark in Zuid-Afrika zijn nu 10 procent meer olifanten dan vorig jaar, maar er is geen verschil in perceptie bij de toeristen. Ze worden niet gelukkiger van een olifant meer en betalen er ook geen

Cites-conferentie

De Convention on Trade in Endangered Species of wild fauna and flora (Cites) reguleert de internationale handel in bedreigde dieren plantensoorten. Van 13 tot 25 maart vindt de vijftiende Cites Conference of Parties plaats. Afgevaardigden uit 175 landen komen samen in Qatar om zich te buigen over 43 voorstellen. Het verlagen van de beschermingsstatus van de olifant in Zambia en Tanzania is een van de voorstellen, naast onder andere een verbod op handel in tijger- en ijsbeerproducten. Op de agenda staat tevens een recordaantal voorstellen over handelsbeperking van mariene soorten.

extra geld voor.'

De olifantensituatie verschilt aanzienlijk per land, zegt Prins. 'In Kenia doen de olifanten het helemaal niet goed; het land heeft veel last van stropers uit Somalië en Ethiopië. Maar in zuidelijk Afrika zijn er volgens natuurbeschermers te veel olifanten en willen parkautoriteiten dolgraag olifanten afschieten. In delen van Botswana zijn er drie olifanten per vierkante kilometer; mensen maken zich zorgen om de biodiversiteit en de impact op het ecosysteem. Een olifant eet een maïsveld op in twintig minuten. Landelijk levert dat geen grote schade op, maar op dorpsniveau wel. En er is emotionele schade: het aantal doden is *peanuts* vergeleken met het aantal verkeerslachtoffers, maar als het jouw oma is, dan is dat natuurlijk wel heel erg.' En dan is er nog het economische as-

pect. 'In het Hwange National Park in Zimbabwe is het aantal olifanten afhankelijk van de hoeveelheid beschikbare diesel waarmee het water voor de dieren wordt opgepompt. Het is begrijpelijk dat mensen daar zeggen: het mag wel iets minder. Maar dat is eigenlijk niet het punt nu, het gaat om de ivoorvoorraad en ik kan me goed voorstellen dat Zambia en Tanzania die willen verkopen. Dat zouden Zalm en Bos ook doen', denkt Prins.

Volgens Prins staat de eenmalige verkoop van de voorraad los van stroperij. 'Er is genoeg ivoor in omloop, met name mammoetivoor dat wordt opgegraven uit de permafrost in Rusland. Er moet alleen strikte controle zijn bij de grens om het illegale ivoor van het legale te onderscheiden. Met isotopenonderzoek is precies na te gaan waar het ivoor vandaan komt. Ik zou zeggen: sta het toe en zorg dat het legitiem wordt. Elke partij ivoor moet een certificaat van afkomst en een isotopenformulier bevatten. Onder die voorwaarden kan het prima.' Mocht het voorstel van Zambia en Tanzania doorgaan, dan moet de soort gesplitst worden op de Cites-lijst, met speciale regels voor olifanten uit Zambia en Tanzania en andere regels voor ivoor uit overige landen. 'Dat is geen goed idee', vindt *Science*-auteur Nowak. 'De landen delen olifantenpopulaties met aangrenzende gebieden. Regels van Tanzania beïnvloeden ook Keniase olifanten.' Het is de vraag of het voorstel erdoorheen komt, zegt ook Prins. 'Ik denk dat de verkoop van de voorraad geen probleem hoeft te zijn. Maar ik verwacht dat Kenia veel stennis maakt. En zodra één land tegenstemt, wordt het voorstel afgewezen.'

IJzer in oceaan geen goed idee

Plannen om de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer terug te dringen door open oceanen met ijzer te bemesten, kunnen nadelige bijeffecten hebben.

Dat demonstreren mariene biologen met een publicatie in *PNAS* (15 maart). Ijzerbemesting zou leiden tot meer microalgen in oceanen, die CO₂ uit de atmosfeer zouden vastleggen. Uit nieuwe experimenten blijkt echter ook dat de bemesting leidt tot een forse aanwas van het diatomeeëngenus *Pseudonitzschia*. Hiervan is bekend dat het in kustwateren het giftige domoizuur produceert; in de open oceaan zou dit niet het geval zijn. Die aanname is onjuist, schrijven de onderzoekers. Ook in oceanen produceren ze in aanwezigheid van ijzer domoizuur, dat de samenstelling van aanwezig fytoplankton verandert. De onderzoekers achten grootschalige ijzerbemesting van oceanen dan ook geen goed idee.

SOORTGENOTEN

Prinses Irene

Prinses Irene van Lippe-Biesterfeld (1939) wordt de beschermvrouwe van de Coalitie Biodiversiteit 2010. Dit platform van bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties wil dit jaar biodiversiteit op de agenda zetten.

Imagine wedstrijd

De Imagine Scholierenwedstrijd 2009/2010 is gewonnen door **Julika Humme, Emily Allwood en Marleen Schuijjer** van het Christelijk Gymnasium Sorghvliet in Den Haag. Zij krijgen 25.000 euro om in Guatemala de levensomstandigheden te verbeteren met een kleine en goedkope vergister, de zogenaamde Biozak. Hiermee is afval om te zetten tot biogas. De scholierenwedstrijd is een initiatief van de aan de TU Delft gelieerde Stichting Imagine Life Sciences.

Zilveren Zandlopers

De Zilveren Zandloper voor onderwijs is op 11 maart uitgereikt aan **Nick van Biezen**, projectleider fermentatietechnologie bij het HAN BioCentre in Nijmegen. De Zilveren Zandloper voor innovatie ging naar **Pieter Vos** van het Wageningse biotechbedrijf CheckPoints, dat diagnostische tests ontwikkelt voor antibioticaresistente bacteriën. De innovatie- en onderwijsprijs – een sculptuur en een geldbedrag van 2500 euro – wordt elke twee jaar uitgereikt tijdens het Netherlands Biotechnology Congress in Ede.

Foto: Karl Ammann

Slagtanden van overleden olifanten zijn niet alleen waardevol voor olifanten maar ook voor Afrikaanse regeringen.